

og hann kann ívaleytt eisini koma til tilfórlátligar teoretískar loysnir, men tað liggur í "sagens natur" at hetta bert kann bliva talan um teoriiir.

Martin Paldam hevur rætt, heilt til hann kemur til hetta, at skjóta upp loysnir, tá hevur hann ikki longur rætt! Martini væntar basalu kvalifikatiónina tá tað snýr seg um ráðgeving innan fiskivinnu, hann tykist ikki hava pissa í saltan sjógv.

OKKARA FISKIFRØÐINGAR HAVA RÆTT

Tá teir siga, at vit megu hava harða stýring, MLV og umsetligar kvotur, tá teir víð sama munni avvisa móguleikum um fyrri tekniskum avmarkingum.

Hetta er so rætt sum tað er sagt, **um vit halda fast um verandi flota**, tá er einki annað at gera, tað er eingin onnur loysn á trupuleikum um uttan beinhjór stýring: Til tess at **rækka málinum**, eina javna úr-tøku, uttan hesi 20 ára intervallini, ið Paldam vísir á.

Hjór stýring er trupul at umsita og illa mógulig í praksis, hon elvir til veldugar spenningar. Og eitt hvørt trýst elvir mótrýst.

FISKIFRØÐINGARNIR HAVA IKKI RÆTT

Tá teir avvisa nýktandi tekniskar avmarkingar. Bert um tað einvíst verður fokuserað uppá togarar kann talan verða um at avvisa tekniskar avmarkingar.

LOYNSYN

Tað er neyván forborgið at siga at vit í Føroyum eru væl fyrri tá tað snýr seg um fiskiveiðutøkni.

Vælvirkandi "up to date" tøkni, ið kanska eingin hevur betri enn okkara. Her verður hugsa um *KJI/Datronisknellurnar*, um línu uskipadesign *"Fuglúgv-an"* og lídna projektið *"Loysnin"*, ein útróðrabátur, sum *"Rítan"* til stóðdar við Vágasnellum í BB og annars riggað sum línu-skip.

Tann mátin sum langt upp í 70' ú árin var vanligur í bæði Íslandi og í Føroyum, veiða við snjó og við línu var ein stovnsvinarlígr máti, meðan fiskimenn harafturimóti mangan høvdu ringar dagar.

GÁVAN FRÁ ÍSLENDINGUM

Kann verða at einki er so ringt at tað ikki er gott fyrri okkurt! Nú eiga vit tøkni. Neyvann hevði tað eydnast feroyingum nakrantíð at mennu upprunalig fiskivinnutøkni so nógv sum gjørt er um ikki kvotugávan frá Íslandinum í 70' ú árunum var blivin treytað!

Neyvann høvdu vit lagt tey skip, tann pening, ta tíð, orku og høvduðbrýggi, ið var fyrri neyðini til tess at rækka á mál, var tað ikki tí at Íslandingar bert loyvdur feroyingum at veiða við huki

undir Íslandi. Tað var hesin veruleikin, ið gjørdi tað, at fiski við huki, til eitt líka so gott, ja, eitt betri lív heldur enn tað umborð á einhvør-jann togara.

Hvør veit, kann verða, at vit nettup av hesum ávum fara at gera stórir fyrri at taka saman hendur, tá tað nú av álvara skal finnast ein farbar leið burtur úr hesi kreppu vit eru lendir í og sum efur øllum sólamerki-um nú eisini fer at raka gran-nar okkara Íslandingar.

ONGAR KVOTUR

Líka so serk móttøðan var móti kvotum, líka so trupult verður tað at fáa kvotur-nar tákna av aftur, (m.a. tí at búskaparfrøðingar fara at mæla ímóti).

Rætt skal verðarætt, verður tað tilvilðiligt um tann veiðuháttin, ið tað er trupult at avmarka tekniskt, so mugu vit halda fast um onkra kvotaskipan, um-framt harða stýring!

Men, fara fyrst og fremst fiskimenn, at hugsa nærri um hesi viðurskifti so gerast teir skjótt sannførdur um, at tað er einki til hindurs fyrri, tá ein tíð er farin, aftur at taka kvotaskipin av og nærur fiski soleiðis sum tað var gjørt "í teim góðu gomlu døgnum".

T.v.s. fiski frít undan-tíkið avmarkingum og ráð-geving sum eitt, ikki poli-tískt, men eitt av fiski-frøðingaforum setur.

Ein fiskiskapur har MLV tá stovnarir aftur eru kom-nir í hæddina aftur, mest sum verður ein proforma spurningur.

HVÍ IKKI

Allir tykjað samdr um at kvotur eru av tí líla.

Tá so er, kunnu vit tá ikki hyggja eftir hvussu vit kunnu sleppa undan at brúka kvotur?

Hvat við íbygdum av-markingum? Hví ikki ein flota ið er "avmarkaður"?

Meðan tað at kalla einki mark er fyrri hvussu effektivt tú kanst gera ein togara, so gevur tað ikki stórrí fong umborð á eitt línu/snelluskip, um hetta hevur 400 ella eina 4000 hesta maskinu.

Vit kunnu ikki siggja burtur frá avmarkingum tí at tað einans, ella bert verður hugsa um togara,? Sum um einki alternativ finnst til hetta ólúkku trol? Tað ber ikki til!

SPURNINGAR

Kvotur til trolarar og kvotur til húsaskip? Er her ikki talan um samanstoyst, har ein línufloti fær óneyðugar kvotur at dragast við, tí og bert tí, at ein togarafloti má og skal hava kvotur? Er tað ikki hvør: sít? Er tað heilt rætt at tosa um kvotur í tí týðningi hetta orðið vanliga hevur tá vit hyggja eftir, ella definera ymisku veiðihættirnar eftir veiðiorku?

Ein togari fiskar al tann tíð nakað er fyrri framman trolu, og kann soleiðis sigast at hava eina óavmarkaða veiðiorku, meðan eitt húsaskip er avmarkað og

avmarkandi í sær sjálvum.

Eg meini so við, um nú bróðurparturin av flotanum vóru húsaskip, høvdu vit tá ikki kunnað umgingið hesa tvangsskipanina sum ein kvotaskipan jú reelt er?

TEKNISKAR

AVMARKINGAR Á LÍNU - OG SNELLUSKIP-UM

Nei eg spyri bert og um tað knipur at fáa eyga á teknisku avmarkingunum, ið heilt natúrliga hoyra einum húsaskipi til, so skal eg fyrst vísa á ta avmark-ing, ið stendst av sam-døgursrytmuni (ljós, myrk-ur, rák), hevur tú ikki fingið reiðskapin umborð aftur innan fyrri eitt samdøgur so arbeidir tú til fánýtis við spiltum agni ella avengdur.

Í aðru røð hava vit avmarkaðu nøgdina av húkum tú kannst loyva sær at dra-ga, tað hjálpir jú ikki uppá fiskiskapin at spola línuna inn aftur í skipið, tí so missur man fiskin, ið tíkið hevur.

Og í triðja lagi er tað ná-túrutreytaða avmarkingin: Spurningurin um fiskurin tekur agnið tú borðreiðir við.

VIT HAVA ONGAN SNELLUFLOTA

Tað er mark fyrri hvusu langt eitt snelluskip kann byggjast.

Tosa vit um ein snellu-flota so er nyttar lítið at tosa um avmarkingar, tað verður heldur táknið at fáa veiði-orðuna upp, tí sjálvt um vit kanska hava eina 300- 400 fôr sum í princiippinum kunnu kallast snellufôr so eru tað vist bara eina 3 ella 4 ið eru so fræg at tey kunnu rækka einum sámuligum dagatali í sjónum. Meðal-aldurin liggur um 30-40 ár. Tí er tað tað nakað, ið tað kann gerast nakað við, serliga tá hugsa verður um at fáa naka munandi fyrri upsan!

NET ER NET OG NET ER VANDAMIKID

Leggi til merkis her verður ikki tosa um garnaskip sum í princiippinum ikki eru so ólík togarum.

Er tíðin ikki komin til at hyggja eftir avgerðunum og tilmælinum hjá bygnað-amevndini við byggjum eygum? Og er tað ikki nakað, man kann iðra seg um, hetta sum hendi, tá bygnaðamevndin í fyrrarið mælti til ein óbroyttan flota, við at vísa til, at tað ikki var nýkur saklig argumenta-tión, ið talaði fyrri einari broyttari samanseting av flotanum.

Er hetta ikki saklig argu-mentatión?

Er tað ikki uppá tíðina at fáa broytt hetta tilmælið, sum reelt er eitt hættisligt diktat, av tí at Føroya Landsstýri í forhend hevði bundið seg til at fylgja einhvørjum tilmæli, yvir fyrri donsku stjórni og treytum settar av donum, ið aldrið hava pissa í saltvatn?

Framhaldandi at stinga høvðið í sandin, viðvikjan-di hesum, spurninginum um livelladeyð, tora vit tað?

sjónarmið

Vaktur við kaldan dreym

Tað úrslit, sum eg sjálvur eri komin fram til eftir gjølliga umhugsan, er at tað rætta at gera er at krevja at vit skulu sleppa at velja ein tjóðfund. Ein tjóðfundur er eitt ting, sum er valt til tess at gera eina stýrisskipan (grundlóg). Vit velja eitt ávíst tal av umboðum, sum so koma saman at taka stóðu til, hvussu stýri okkara skal skipast. Tá stýrið er sett, skal tað samráðast við onnur lond um ta samvinnu, sum er fólki okkara til mest gagns, skrivur Zacharias Wang í »Sjónarmið« í dag

Nú hevur donsku stjórni og ein meiriluti í tí donsku fólkatigninum víst aftur einari einmæltari lögtingssamtykt um at gera eina dómarakanning av viðurskiftunum um keyp okkara av húsangsbúgvinum hjá Den Danske Bank í Føroyum.

Kunnu vit gera nakað við tað? Vit kunnu mótmæla. Vit kunnu sáta, at lögtingið stendur fast uppá sítt uppskot, og vit kunnu sýta fyrri at meðvirkja í tí annan floks kanning, sum donsku stjórni vil gera, har tað veruliga ber til hjá henni at sópa alt ruslið inn undir gólv-teppið.

Men hvat um donsku stjórni heldur fast við sítt uppskot?

Hava vit so rætt til at finnast at henni, gera móttøðu? Skulu vit so ikki bert byggja okkum og fara undir okið sum ein annar trælur? Stendur tað ikki í biblíuni, at vit skulu vera yvirvaldi okkara lýðin? Hava vit tí ikki skyldu til at lýða ta donsku stjórni og ganga undir hennara boð?

Men tað avgerandi er, um hon er okkara rætta yvirvald. Er hon tað, so skulu vit vera henni lýðin. Er hon tað ikki, so hava vit onga skyldu til at akta tey boð, sum hon kemur við.

Tá ið vit so kanna hetta málið, vísir tað seg, at donsku stjórni ikki hevur nakran rætt til at ráða yvir okkum. Millum okkum og Danmark gongur eitt ríkismark, og tað er ongantíð flutt, so leiðis at vit eru vörðin ein partur av tí donsku ríkinum við skyldu til at vera tí donsku stjórni lýðin.

Orsøkin til at vit eru saman við Danmark er bert tann, at tað higartil hevur eydnast donum at sannføra nýkur av okkum um, at teirra stýri hevur verið til okkara fyrirum.

Men nú hava teir stýrt okkum út í botnleysa skuld. Hvussu stór hon er kann kanska best koma fram um hon verður samanborin við eitt kent søguligt fyrirbriði.

Tá fyrri heimshardagi endaði, samtyktu sigurs-veldini, at taparin – Týskland – skuldu endur-gjalda teimum allan krigsskadan. Tann kendi búskaparfrøðingurin John Maynard Keynes var við í tí bretsku samráðing-

nevdini, og hann royndi til fánýtis at fáa politíkar-arnar at skilja, at hetta als ikki kundi lata seg gera, tí týskarar púra einfalt ikki kundu gjalda hesa upphædd aftur. Skuldu teir gera tað, so høvdu teir ikkiráð at keypa sær mat.

Fyri at fólki skuldu skilja, hvat ið talan var um, vísti Keynes á, at tað sum hvør týskari skuldi gjalda, var 700 gram av gulli, og tað kundi jú ein og hvør skilja var heilt ómøguligt.

Um so var, at vit skuldu gjalda eins nógv og týskarar tá, hevði okkara uttanlandsskuld verið 700 gram av gulli fyrri hvønn feroying. Vit eru nú gott 43.000, og skuldu vit so gildið aftur um 30 tons av gulli. Gullprísurin er 73.310 kr. fyrri kg, so um okkara uttanlands-skuld hevði verið lutfals-liga eins høg og tann, sum Týskland als ikki kundi gjalda aftur, so hevði hon verið 2,2 milli-ardir krónur.

Men vit vita øll, at skuld okkara ikki bert er 2,2 milliardir krónur, men um 7 milliardir, ella triggjar ferðir meir enn tað, sum Keynes segði var heilt ómøguligt at gjalda.

Men hví skulu vit siga, at tað er donsku stjórni, sum hevur stýrt okkum út í hesa vanlukku? Eru tað ikki okkara egnu politíkar-ar, sum hava gjørt hetta?

Einki er at ivast í, at politíkarar okkara hava gjørt ein stóran feil. Hann

er tann, at teir hava trúð donsku stjórni ov væl til. Teir hava trúð – og sagt fyrri okkum – at donsku stjórni vil okk-um væl og tað er tí at hon hevur gildið allar teir pengarnar, sum hon hevur flutt til okkara. Hetta hevur verið endur-tíkið dag um dag, ár um ár, og tað er einki at siga til, at fólki flest hava fingið ta uppfatan, at talan er um ein rímmar-fastan veruleika.

Men nú vakna vit við kaldan dreym. Knappliga fáa vit at vita, at rókning-in fyrri ævintýrið hjá tí donsku imperialismuni í hesum landi nú er vörðin okkara!

Hetta hevur als ikki verið ætlanin hjá politík-arum okkara. Tí er øll or-søk til at taka upp annan tætt og siga sum Sig-mundur á sinni: Grát ikki frændi, men lat okkum leggja tess betur í minni.

Tað sum nú er orsök til at gera, er at sópa burtur danaveldi í hesum landi. Tað er vígað og funnið ov lætt.

Men hvussu skulu vit sleppa av við tað? Í nógv ár hava vit tosað um hvat ið gerast skal, men onga leið hava vit funnið.

Tað úrslit, sum eg sjálvur eri komin fram til eftir gjølliga umhugsan, er at tað rætta at gera er at krevja at vit skulu sleppa at velja ein tjóð-fund. Ein tjóðfundur er eitt ting, sum er valt til tess at gera eina stýrisskipan (grundlóg). Vit velja eitt ávíst tal av um-boðum, sum so koma saman at taka stóðu til, hvussu stýri okkara skal skipast. Tá stýrið er sett, skal tað samráðast við onnur lond um ta sam-vinnu, sum er fólki okk-ara til mest gagns.

Nú vit siggja hvussu farið verður við okkum er eingin orsök til at drála við at reisa hetta kravið.

Zacharias Wang